

De Hooge Vorssel

SAMENVATTING VAN DE CONCEPTVISIE

INHOUDSOPGAVE

Doel en structuur	2
SWOT De Hooge Vorssel	3
Een geohydrologische schat	4
Biodivers en klimaatbestendig	5
Een waardevol verborgen verleden	7
Een kwalitatief goed natuurgebied	8
Een bereikbaar en veilig gebied voor iedereen	11
Zoneringen binnen het gebied	13

De Hooge Vorssel

SAMENVATTING VAN DE CONCEPTVISIE

DOEL Dit document geeft kort en bondig weer wat in de conceptvisie voor de Hooge Vorssel staat. De bedoeling is dat dit document helpt met uw voorbereiding voor de sessie van maandag 25 september. Dan kunt u alvast nadenken over wat u graag terug ziet in het gebied en welke initiatieven mogelijk voor het oprapen liggen.

De conceptversie van de visie voor de Hooge Vorssel is te vinden op [Samen Bernheze](#).

STRUCTUUR Dit samenvattende document van de conceptvisie voor de Hooge Vorssel bestaat uit:

- Het **toekomstbeeld** van het gebied, samengevat in een aantal kernwaarden. Deze zijn gebaseerd op de SWOT (zie hieronder) welke is gemaakt naar aanleiding van het gebiedsatelier in januari en inhoudelijke gesprekken met de gemeente.
- Bijpassende **ontwerpprincipes** bij de verschillende kernwaarden. Deze geven de kaders aan waar nieuwe initiatieven in het gebied aan moeten voldoen. Ze zijn bedoeld om initiatieven en nieuwe ontwikkelingen vanuit het gebied juist te stimuleren. Door nieuwe initiatieven/ontwikkelingen binnen de kaders uit te voeren werken we samen richting het gewenste toekomstbeeld.
- Potentiële **maatregelen/initiatieven**. Dit zijn potentiële maatregelen of ideeën die zouden kunnen worden gestart om het gebied richting het toekomstbeeld te brengen. Deze zijn gebaseerd op verschillende sessies met het Living Lab en de inhoud van de SWOT.

SESSIE

Tijdens de sessie van **25 september** nemen we u mee door de visie van de Hooge Vorssel en krijgt u de kans om feedback te geven en verdere potentiële maatregelen aan te dragen.

SWOT DE HOOGE VORSSSEL

STERKTES

- Parel in biodiversiteit
- Geohydrologische unieke schat
- Rijke (cultuur)historie
- Multifunctioneel gebruik
- Betrokkenheid door economisch en educatief perspectief

ZWAKTES

- Ontbreken visie en samenhang
- Geen passende infrastructuur
- Niet toereikend natuur en landschapsprotocol
- Niet klimaatbestendig
- Ontbreken zonering

KANSEN

- Geohydrologisch herstel
- Educatie, communicatie en beleving Peelrandbreuk versterken
- Versterking biodiversiteit en ecologie in het gebied
- Versterken verbinding met De Maashorst
- Anticiperen op verdroging
- Natuur inclusieve passende ontwikkelingen
- Etalage voor cultuurhistorisch erfgoed
- Obstakelvrije natuur en recreatie

BEDREIGINGEN

- Disbalans recreatieve druk en natuur
- Klimaatverandering
- Beperking traditioneel ruimtegebruik
- Ontbreken visie meervoudig ruimtegebruik
'Iedereen doet maar wat'

EEN GEOHYDROLOGISCHE SCHAT

De Hooge Vorssel is
EEN GEOHYDROLOGISCHE SCHAT

ONTWERPPRINCIPES

- Het is een ambitie om de Peelrandbreukzone verder te herstellen. Initiatieven mogen het toekomstige herstel van de breuken niet in de weg zitten.
- Het gebied verdroogt en de grondwaterstanden moeten omhoog. Initiatieven dienen waar mogelijk een positief effect te hebben op de grondwaterstanden. Om dezelfde redenen moeten initiatieven ook waar mogelijk een bijdrage leveren aan het watervasthoudend vermogen van de ondergrond.

POTENTIËLE MAATREGELEN OP HET GEBIED VAN

natuur

water

recreatie

KERNWAARDE EN ONTWERPPRINCIPES De stijlrandbreuk loopt dwars door de Hooge Vorssel heen en zorgt hierbij voor haar eigen unieke natuurverschijnselen. Voorbeelden zijn de hoogteverschillen en de wijstgronden. De Peelrandbreuk en haar eigen unieke verschijnselen worden niet tot weinig benadrukt in het gebied. De ambitie is om dit verder te versterken in het gebied. De Peelrandbreuk moet zichtbaar worden en het unieke landschap moet hierbij worden versterkt.

Om een gebied te zijn waarin de hydrologie weer wordt hersteld worden de volgende ontwerpprincipes gesteld aan nieuwe initiatieven:

- Het is een ambitie om de Peelrandbreukzone verder te herstellen. Initiatieven mogen het toekomstige herstel van de breuken niet in de weg zitten.
- Het gebied verdroogt en de grondwaterstanden moeten omhoog. Initiatieven dienen waar mogelijk een positief effect te hebben op de grondwaterstanden. Om dezelfde redenen moeten initiatieven ook waar mogelijk een bijdrage leveren aan het watervasthoudend vermogen van de ondergrond.

POTENTIËLE MAATREGELEN

- Verminderen van (grond)waterontrekkingen in het gebied;
- Verondiepen van watergangen;
- Vergroten van infiltratie regenwater in infiltratiegebieden.

BIODIVERS EN KLIMAATBESTENDIG

**De Hooge Vorssel is
EEN BIODIVERS EN KLIMAATBESTENDIG GEBIED**

ONTWERPPRINCIPES

- Beplanting moet klimaatadaptief zijn en bijdragen aan het tegengaan van verdroging. De aanplant van soorten die passen in het plaatselijke ecosysteem worden actief gestimuleerd.
- Initiatieven verstoren de vrije doorloop van flora en fauna niet. Het is niet wenselijk dat het gebied bij nieuwe ontwikkelingen met hekken wordt dichtgezet.
- Nieuwe initiatieven hebben een positieve bijdrage aan de biodiversiteit in het gebied.
- Initiatieven mogen de kwetsbare natuur in de natuurzone niet verslechteren.
- Om de natuur binnen de Hooge Vorssel in stand te houden is het van belang dat de activiteiten binnen de Hooge Vorssel op zowel publieke als particuliere grond zo min mogelijk negatieve impact hebben op de ecologie, natuur en waterhuishouding. Hier zijn de eigenaren zelf verantwoordelijk voor.

POTENTIËLE MAATREGELEN OP HET GEBIED VAN

natuur

klimaat

recreatie

KERNWAARDE EN ONTWERPPRINCIPES De ambitie is om een biodivers en klimaatbestendig gebied te hebben. Er leeft en groeit een verscheidenheid aan soorten van flora en fauna binnen het gebied. Natuur en recreatie gaan op een gebalanceerde manier hand in hand en versterken elkaar. Ook is het gebied bestand tegen het veranderende klimaat. De Hooge Vorssel lijdt onder de droogte van de afgelopen jaren, de droogte zal de komende jaren alleen maar toenemen door klimaatverandering.

Om een klimaatbestendig en biodivers gebied te waarborgen worden de volgende ontwerpprincipes gesteld aan nieuwe initiatieven:

- Beplanting moet klimaatadaptief zijn en bijdragen aan het tegengaan van verdroging. De aanplant van soorten die passen in het plaatselijke ecosysteem worden actief gestimuleerd.
- Initiatieven verstoren de vrije doorloop van flora en fauna niet. Het is niet wenselijk dat het gebied bij nieuwe ontwikkelingen met hekken wordt dichtgezet.
- Nieuwe initiatieven hebben een positieve bijdrage aan de biodiversiteit in het gebied.
- Initiatieven mogen de kwetsbare natuur in de natuurzone niet verslechteren.
- Om de natuur binnen de Hooge Vorssel in stand te houden is het van belang dat de activiteiten binnen de Hooge Vorssel op zowel publieke als particuliere grond zo min mogelijk negatieve impact hebben op de ecologie, natuur en waterhuishouding. Hier zijn de eigenaren zelf verantwoordelijk voor.
- Uitgangspunt bij nieuwe initiatieven is zo min mogelijk verharding. Waar er toch verharding moet komen is deze klimaatadaptief.

BIODIVERS EN KLIMAATBESTENDIG

POTENTIËLE MAATREGELLEN

- Om de natuurkwaliteiten hier te versterken kan aan de westzijde heide verder worden uitgebreid. Zo werkt de gemeente Bernheze aan het verbinden van twee bestaande heidevelden. In de nattere, lagergelegen delen zijn mogelijk kansen voor het ontwikkelen van bloemrijke graslanden.
- Het hoger gelegen deel, ten oosten, leent zich voor gedeeltelijke verjonging van het bos en diversificering van boomsoorten, zoals verdere introductie van loof. Door dit gefaseerd uit te voeren krijgen jonge (loof)bomen de tijd om te wortelen en blijven ecosysteemdiensten van oudere bomen behouden.
- Relatief kleine structurerende aanpassingen in de natuurkern dragen bij aan robuustheid van begroeiing in tijden van een veranderend klimaat.
- Herkenbaar en zichtbaar maken van de cultuurhistorische landschappen door begrazing van schapen op de heidegronden.
- Creëren van afgesloten rustgebieden waar het wild zich kan terugtrekken.
- Natuurlijke processen in het bosbeheer om biodiversiteit en klimaatadaptatie te bevorderen, mede door diversiteit in soorten en groeistadia te beschermen.
- Actief uitdragen van natuurzonerings, bijbehorende ontwerpprincipes en identificeren van risicofactoren (zoals het hondenlosloopgebied).
- Beperken van uitbreiding gebouwde omgeving, met uitzondering van het aangewezen gebied langs de Kortdreef conform de visie Bebouwingsconcentratie.
- Herontwikkeling van het Arboretum in samenwerking met Staatsbosbeheer, om koppelkansen op educatie, recreatie en landschappelijke inpassing te verzilveren.

EEN WAARDEVOL VERBORGEN VERLEDEN

KERNWAARDE EN ONTWERPPRINCIPES De Hooge Vorssel heeft een waardevol en interessant verleden. Een oud militair vliegveld, het kerkepad, grafheuvels en meer. Deze elementen willen we beschermen en behouden. Veel elementen zijn niet of nauwelijks zichtbaar in het gebied. De ambitie is om deze zichtbaarheid te vergroten.

Dit biedt ook mogelijkheden het gebied educatief in te zetten. Het ontwerpprincipe wat hierbij hoort is dan ook als volgt:

- Initiatieven doen geen afbreuk aan cultuurhistorische elementen. Waar mogelijk dragen ze bij aan behoud, herstel, bescherming en zichtbaarheid van cultuurhistorische elementen.

POTENTIËLE MAATREGELLEN

- Erfgoedroute door het gebied ontwikkelen (en ontsluiten van informatie) waarmee educatie over het gebied een impuls krijgt.
- Cultuurhistorische elementen zichtbaarder maken, zoals het tijdelijk vliegveld B.08.
- Het fijnmazige onverharde netwerk aan laten sluiten op een aantal cultuurhistorische elementen.
- Verbeterd beheer.

EEN KWALITATIEF GOED NATUURGEBIED

KERNWAARDE EN ONTWERPPRINCIPES

De Hooge Vorssel is onderdeel van De Maashorst. In de visie voor De Maashorst geldt de kern van De Maashorst als natuurkern, bedoeld voor rust en stilte. Binnen de gebiedsvisie Maashorst wordt de Hooge Vorssel aangeduid als natuurschil van De Maashorst. Dit houdt in dat recreatie belangrijk is binnen de Hooge Vorssel om de kwetsbare natuurkern van De Maashorst te ontlasten. Het doel is om recreanten meer te spreiden door ze naar de randen van het gebied te trekken. De Hooge Vorssel heeft ook haar eigen natuurkern en recreatie voortkomend uit natuurbeleving is en blijft dan ook een groot onderdeel van de potentie en toekomst van de Hooge Vorssel. De ambitie is dat de Hooge Vorssel een kwalitatief goed natuurgebied is voor multifunctioneel gebruik en recreatie. De Hooge Vorssel wordt nu al intensief gebruikt door sportclubjes, menbers, fietsers en wandelaars, etc. Het doel is dat dat ook in de toekomst mogelijk blijft. Recreatieve activiteiten moeten in balans zijn met de natuur en elkaar versterken.

Daarom zijn de volgende ontwerpprincipes van toepassing:

- Initiatieven passen bij de zone waar ze in liggen. Natuur in de natuurzone en mogelijkheden voor recreatie, horeca en wonen in de daarvoor bestemde zones.
- Uitbreiding van, of nieuwe recreatieve en maatschappelijke bedrijvigheid versterkt het gevarieerde aanbod in het gebied.
- Er wordt geen nieuwe industriële bedrijvigheid toegevoegd aan het gebied. Bestaande niet-recreatieve of maatschappelijke bedrijvigheid kan niet uitbreiden en wordt bij voorkeur verplaatst uit het gebied.
- Initiatieven waar permanente bebouwing wordt toegevoegd zijn klimaatadaptief, biobased, circulair en natuurinclusief.

EEN KWALITATIEF GOED NATUURGEBIED

- Bouwoppervlakte in het gebied mag niet toenemen. Dit houdt in dat er alleen in het gebied kan worden gebouwd wanneer er andere bebouwing wordt weggehaald. Hierbij geldt een uitzondering voor het gebied dat in de eerder vastgestelde visie bebouwingsconcentraties is aangeduid als mogelijke uitbreiding voor Heesch.
- Er zijn kansen om de landschappelijke karakteristieken door te trekken en te versterken op de recreatieve terreinen (golfbaan en de twee recreatieparken).
- De natuur in het zuidwestelijke gebied staat (voor recreanten) niet volledig in verbinding met het noordelijke deel, omdat het deels doorsneden wordt door golfbaan The Duke staat. Hier ligt een kans om niet alleen geïsoleerde stukken natuur te verbinden met de kern, maar ook het gebruiksgemak van de Hooge Vorssel als uitloopgebied voor de dorpsrand van Nistelrode te verbeteren.
- De dorpsrand van Heesch kan verder worden ontwikkeld.
- Het oostelijke deel van de Hooge Vorssel bestaat uit een aantal bedrijven, wat weilanden en natuurcompensatieveldjes (recent gecreëerde natuur). In dit gebied is volgens de kernwaarden van de Hooge Vorssel industriële bedrijvigheid niet (meer) wenselijk. Wel is er ruimte voor recreatieve en/of maatschappelijke initiatieven die bijdragen aan de kwaliteit van het gebied.

POTENTIËLE MAATREGELEN

- Gemeentelijke milieustraat verplaatsen naar passendere locatie;
- Procesontwikkeling voor gemeente om 'ongewenst' bedrijvigheid te ondersteunen in transitie;

EEN KWALITATIEF GOED NATUURGEBIED

- Natuurinclusief beleefpad aanleggen, dat de cultuurhistorische elementen met de kwaliteiten van de peelrandbreukzone verbindt door het verhaal van archeologie, flora en fauna, wijstgebieden en nog meer te vertellen;
- Verbeterde signalering van wandel- en fietspaden die verbinden met De Maashorst en andere gebieden in de levendige schil van het grotere natuurgebied. Route aanwijzingen plaatsen, fietspaden markeren en een fietsroute voor cultuurhistorie.
- Verder openstellen van het gebied door hekken te verwijderen;
- Hondenlosloopgebied aansluitend op voorgestelde zonering in hoofdstuk 3 door middel van landschappelijke inrichting afbakenen.
- De bedrijfslocatie die midden in het bomenpark ligt biedt kansen om een kwalitatieve impuls te geven door deze bijvoorbeeld verder tot ontwikkelen tot bijzondere bedrijfsfunctie (bijv. maatschappelijk of recreatief) en te betrekken bij de ontwikkeling van het Bomenpark.
- Voorzieningen die er nu al zijn verder te ontwikkelen en nieuwe voorzieningen toe te voegen. Bijvoorbeeld de horecavoorzieningen van de Duke verder openstellen voor het bredere publiek.

De geïdentificeerde potentiële maatregelen voor woningen zijn:

- Onderzoeken op welke wijze er rond de Kortdreef een verdichting van woonpercelen kan plaatsvinden aansluitend op de landschappelijke kwaliteiten van het coulissegebied en de visie van de Hooge Vorssel;
- Inventarisatie van bestaand vastgoed en wonen en analyse voor kwaliteitsverbetering.

EEN BEREIKBAAR EN VEILIG GEBIED VOOR IEDEREEN

KERNWAARDE EN ONTWERPPRINCIPES De Hooge Vorssel is een gebied met een groot recreatief karakter. Het is belangrijk dat het gebied voor iedereen toegankelijk is en blijft. Hierbij hoort ook een goede bereikbaarheid.

Om te zorgen dat de Hooge Vorssel een bereikbaar en veilig gebied voor iedereen is worden de volgende ontwerpprincipes gesteld aan nieuwe initiatieven:

- De Hooge Vorssel is in grote delen voor iedereen toegankelijk. Dit geldt met name rondom het Bomenpark. Toegankelijkheid voor fietsers en wandelaars is een prioriteit.
- De druk van nieuwe initiatieven op de parkeermogelijkheid en bereikbaarheid is aangetoond zo laag mogelijk. Nieuwe initiatieven realiseren parkeren bij het eigen initiatief.

POTENTIËLE MAATREGELLEN

- Verbeterde verbindingen voor wandelaars vanuit de dorpsranden van Heesch en Nistelrode kan een positieve impact hebben op de verkeersdruk die in het gebied wordt ervaren.
- Verleggen van het fietspad zodat deze boven de natuurkern langs loopt, in plaats van er dwars doorheen.
- Bij herinrichting van de Graafsebaan (plan van de gemeente Bernheze) de toegangsweg tot de Hooge Vorssel en de infrastructuur verbeteren.
- Verkeersluw maken van de Berghemse weg, op basis van een onderzoek verkeer in het gebied.

EEN BEREIKBAAR EN VEILIG GEBIED VOOR IEDEREEN

De Hooge Vorssel is
EEN BEREIKBAAR EN VEILIG GEBIED VOOR IEDEREEN

ONTWERPPRINCIPES

- De Hooge Vorssel is in grote delen voor iedereen toegankelijk. Dit geldt met name rondom het Bomenpark. Toegankelijkheid voor fietsers en wandelaars is een prioriteit.
- De druk van nieuwe initiatieven op de parkeermogelijkheid en bereikbaarheid is aangegeven als laag mogelijk. Nieuwe initiatieven realiseren parkeren bij het eigen initiatief.

POTENTIËLE MAATREGELLEN OP HET GEBIED VAN

natuur

bereikbaarheid

recreatie

- Extra toegangspoort maken naar het gebied inclusief een parkeerplaats. Bijvoorbeeld bij de op- en afrit aan de oostkant van de A50 in Nistelrode.
- Fiets- en wandelpaden meer combineren met cultuurhistorische elementen. (zie hiervoor ook maatregelen bij cultuurhistorie, hoofdstuk 4.4.).
- Onderzoek instellen om verkeersoverlast en -veiligheid in het gebied te monitoren en te specificeren. Nadat duidelijk is waar onveilige verkeerssituaties zich voordoen, kunnen daar verbeteringen worden doorgevoerd.

ZONERINGEN BINNEN HET GEBIED

NATUURZONE In deze zone ligt de nadruk op natuur en rust. Hier werken we aan proces-natuur, waar ruimte is voor recreatievormen met een lage impact zoals wandelen, sporten of paardrijden op de daarvoor bestemde paden. In deze zone zijn alle in dit hoofdstuk omschreven ontwerpprincipes van toepassing.

RECREATIEZONE In de zones direct ten noorden en zuiden van de natuurkern ligt de focus op recreatieve- en/of maatschappelijke bedrijvigheid met een bijdrage aan natuurwaarden. Hier wordt gezocht naar landschappelijke inpassing van de natuurzone richting de woonkernen van Heesch en Nistelrode.

MULTIFUNCTIONELE ZONE In de zones aan de randen van het gebied, zoals langs de Berghemseweg en de Kortdreef, gelden aanvullende beleidsprincipes. Maatwerk is van belang, rekening houdend met de ambities om dorpsranden beter te verbinden met de natuurzone, industriële bedrijvigheid uit te faseren en overgangen tussen wonen, recreatie en natuur landschappelijk in te passen.